

Gdańska Konferencja “Dziecko doświadczając traumy”

PRELEAGENTKI ORAZ ABSTRAKTY WYSTĄPIEŃ

(kolejność zgodna z programem)

SSR Grażyna Ratusznik

Sędzia Sądu Rejonowego, zastępca Przewodniczącego II Wydziału Karnego w Sądzie Rejonowym w Malborku, członek Rady Konsultacyjnej Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę, Koordynator ds. Edukacji Prawnej i Mediacji w Sądzie Rejonowym w Malborku.

Dobre praktyki przesłuchiwania małoletnich pokrzywdzonych i świadków

Przesłuchanie dziecka to jedna z najtrudniejszych i najbardziej odpowiedzialnych czynności dowodowych w procesie karnym. Znaczący problem twierdzą, że przesłuchanie dziecka jest sztuką i nie każdy potrafi sprostać jej wymaganiom. Odpowiedzialny sędzia wie, że od sposobu przesłuchania dziecka zależy często jego dalsze życie, czy wróci do środowiska, w którym było krzywdzone a sprawca pozostanie bezkarny i nadal będzie narażone na krzywdzenie ze strony dorosłych.

W przesłuchaniu dziecka równie ważne jak uzyskanie wartościowego materiału dowodowego jest zapewnienie jego dobrostanu psychicznego i nienarażanie na powtórny wiktymizację. Dobre praktyki przesłuchania dziecka wypracowane na podstawie wieloletnich doświadczeń przy pomocy psychologów, empatia, zrozumienie, podążanie za emocjami dziecka z pewnością pozwolą mu łatwiej przejść przez trudną i często niezrozumiałą sytuację związaną z koniecznością opowiedzenia obcej, nieznannej osobie o traumatycznym wydarzeniu, a z drugiej strony uniknąć konieczności powtórnego przesłuchania.

Teresa Jaśkiewicz-Obydzińska

Psycholog, pracuje w Zakładzie Psychologii Sądowej Instytutu Ekspertyz Sądowych im. prof. dra Jana Sehna. Główny przedmiot zainteresowań to problematyka opiniowania psychologicznego w sprawach karnych przede wszystkim dotyczących świadków pokrzywdzonych zarówno małoletnich jak i dorosłych, motywacji zamachów samobójczych, motywacji działania sprawców. Autorka kilkudziesięciu publikacji z zakresu psychologii sądowej, prowadzi zajęcia z tej dziedziny dla psychologów i prawników.

Ewa Wach

Psycholog, pracuje w Zakładzie Psychologii Sądowej IES. Specjalizuje się przede wszystkim w opiniowaniu w sprawach karnych dotyczących ofiar oraz sprawców, w tym dot. wykorzystania seksualnego przez sprawców obcych oraz członków rodziny, przesłuchania pokrzywdzonych, motywacji zamachów samobójczych, motywacji działania sprawców. W tych dziedzinach prowadziła badania naukowe, a także opracowała kilkadziesiąt publikacji. Prowadzi też zajęcia dla studentów psychologii i podyplomowe dla psychologów sądowych oraz dla prawników, głównie organizowanych przez KSSiP.

Ocena wiarygodności zeznań dziecka w kontekście przeżytej traumy

Ocena wiarygodności zeznań małoletnich świadków pokrzywdzonych od wielu lat stanowi poważny problem zarówno dla prawników, jak i psychologów, od których specjalistycznej wiedzy oczekuje się pomocy przy rozstrzygnięciu wątpliwości. Istotnym przyczynkiem psychologów niewątpliwie były próby opracowywania różnych kryteriów oceny zeznań. Najczęściej stosowane od lat 90-tych XX wieku, zarówno w Polsce, jak i wielu innych krajach, są kryteria opracowane przez M. Stellerę i G. Kohnkena (Criteria Based Content Analysis – CBCA). Praktyka opiniowania wskazuje, że są one przydatnym narzędziem wspomagającym ocenę zeznań, jednak nie należy ich traktować jako jedyne wyznaczniki przemawiające za tym, że dziecko składa zeznania oparte na własnych przeżyciach. Jak bowiem wynika z badań prowadzonych w Instytucie nad przydatnością tychże kryteriów do opiniowania sądowo-psychologicznego, nie istnieje prosta zależność między oceną zeznań świadka jako wiarygodnych pod względem psychologicznym, a liczbą kryteriów CBCA, które w nich występowały. Ponadto należy podkreślić, że większość kryteriów wiarygodności odnosi się do zeznań świadka relacjonującego zdarzenie, które zostało przez niego szczegółowo zapamiętane i jest odtwarzane zgodnie z zasadami przyczynowo-skutkowego następstwa w czasie. Natomiast nie uwzględniają one specyfiki pamięci świadków pokrzywdzonych odnoszącej się do zdarzeń traumatycznych (takich jak np.: amnezja, wyspy pamięciowe, trudności w logicznym opisie, czy szczegóły dotyczące wrażeń zmysłowych w miejsce konkretnych faktów). W wystąpieniu autorki omówią te okoliczności oraz podstawy prawidłowej oceny wiarygodności świadków pokrzywdzonych, która powinna być sporządzona na podstawie analizy danych jakościowych, całościowo opisujących sytuację małoletniego świadka (w tym analizy akt sprawy, danych uzyskanych podczas wywiadów z opiekunami świadka i badań psychologicznych świadka).

dr n. med. Agata Cichoń-Chojnacka

Dr n.med., specjalista psychiatrii dzieci i młodzieży, terapeuta rodzinny, hipnoterapeuta, członek International Association for Child and Adolescent Psychiatry and Allied Professions (IACAPAP) oraz Sekcji Terapii Rodzin Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego. Od 2016 roku kierownik Gdyńskiego Centrum Diagnostyki i Terapii FASD w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej.

Różne oblicza traumy wczesnodziecięcej w praktyce lekarza psychiatry dziecięcego - diagnostyka różnicowa

Trauma - my dorośli wyspecjalizowaliśmy się w bagatelizowaniu urazowych doświadczeń. Nie bez powodu. "Wyłączenie", niepokój ruchowy, nagłe reakcje, agresja, samouszkodzenia, utrudniony kontakt wzrokowy, trudności w relacjach, zaburzenia snu. Pogubienie specjalistów gwarantowane. Podczas wystąpienia zostanie podjęta próba rozwiania wątpliwości diagnostycznych w obszarze zaburzeń psychicznych okresu dziecięcego z symptomatologią zbieżną z objawami potraumatycznymi.

prof. dr hab. Lidia Cierpiatkowska

Prof. dr hab., Wydział Psychologii i Kognitywistyki Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu oraz Instytutu Psychologii Uniwersytetu Zielonogórskiego, psychoterapeutka, superwizorka terapii uzależnienia, badaczka w obszarze psychologii klinicznej i psychopatologii. Od początku działalności zawodowej łączy pracę naukowo-badawczą z praktyką kliniczną i psychoterapeutyczną. Jest autorką przeszło 200 prac naukowych, także redaktorką lub współredaktorką znaczących dla psychologii klinicznej dorosłych, dzieci i młodzieży monografii i podręczników akademickich (np. Zaburzenia osobowości. Problemy diagnozy klinicznej; Psychologia kliniczna; Psychologia kliniczna dzieci i młodzieży). Ostatnia publikacja z 2023 roku napisana wraz z I. Grzegorzewską to Zaburzenie osobowości borderline u młodzieży. Diagnostyka, terapia, profilaktyka (Wyd. Nauk. Scholar).

Trauma relacyjna a nieufność epistemiczna. Konsekwencje dla regulacji emocjonalnej i funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży

Doświadczenie traumy relacyjnej w dzieciństwie jest istotnym ryzykiem kształtowania się różnych problemów w zakresie zdrowia psychicznego w późniejszych okresach życia. Podkreśla się, że traumy relacyjne prowadzą do powstania pozabezpiecznych modeli operacyjnych więzi, które są źródłem nieufności epistemicznej ograniczającej w istotnym stopniu rozwój zdolności dziecka do eksploracji poznawczo-emocjonalnej w zakresie własnego Ja, jak i relacji z innymi ludźmi. Tylko wystarczająco „bezpieczna baza” pozwala dziecku na podjęcie ryzyka „wędrówki do świata relacji z innymi”,

„pozabezpieczona baza” zmusza je do angażowania się w odzyskanie poczucia bezpieczeństwa. Konsekwencje tego procesu obserwujemy w trudnościach dziecka, później adolescenta z regulacją emocji oraz problemami w relacjach społecznych, które wiąże się z zaburzeniami rozwoju mentalizacji. Mentalizacja to zdolność do myślenia i interpretowania działań własnych i innych osób w kategoriach intencjonalnych stanów umysłowych. Aktualna wiedza pokazuje, że opisane wyżej związki są bardziej złożone, zatem poznanie trajektorii rozwoju zaburzeń psychicznych i zachowania u dzieci i młodzieży wymaga dalszych badań.

Celem wystąpienia jest próba odpowiedzi na dwa główne pytania: jakie znaczenie ma trauma relacyjna dla rozwoju zdolności do regulacji emocji oraz zdolności do nawiązywania i utrzymywania relacji społecznych u dzieci i młodzieży oraz czy zdolność do mentalizacji dzieci i młodzieży odgrywa istotną rolę mediującą siłę i kierunki zależności między traumą relacyjną a psychospołecznym funkcjonowaniem.

prof. dr hab. Katarzyna Schier

prof. dr hab., psycholog. Przez trzydzieści lat pracowała na Wydziale Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego. Ukończyła pięcioletnie podyplomowe studia z psychoterapii dzieci i młodzieży w Heidelbergu. Jest psychoterapeutką psychoanalityczną i psychoanalityczką. Obszary zainteresowań naukowych: mechanizmy rządzące psychoterapią, geneza chorób psychosomatycznych, tematyka rozwoju i zaburzeń obrazu ciała oraz analiza ukrytych form przemocy w rodzinie. Jest autorką kilku książek, m.in. Dorosłe dzieci. Psychologiczna problematyka odwrócenia ról w rodzinie (Scholar) oraz (red.) Samotne ciało. Doświadczenie cielesności przez dzieci i ich rodziców (Scholar).

Wstyd jako konsekwencja doświadczania traumy przez dzieci i młodzież

Wystąpienie zostanie poświęcone problematyce związku między doświadczeniami traumatycznymi u dzieci i młodzieży i wstydem. Wstyd będzie definiowany zarówno jako zjawisko intrapsychiczne czyli emocja, jak też interpersonalne, zachodzące przede wszystkim w relacji dziecka z opiekunem. Autorka odwoła się do teorii chronicznego wstydu Patricii DeYoung oraz do twierdzeń Kathy Steele. Zaproponowana zostanie refleksja na temat miejsca wstydu w psychoterapii dzieci i młodzieży. Rozważania teoretyczne będą ilustrowane przy pomocy materiału klinicznego.

Marta Szydłowska

Psycholog, analityk zachowania, psychoterapeutka Poznawczo-Behawioralną oraz psychoterapeutka Terapii Skoncentrowanej na Współczuciu (CFT). Uzyskała certyfikat i tytuł trenera neurofeedbacku, EEG-Biofeedback. W 2011 roku założyła Centrum Psychoterapii i Rozwoju Osobistego Empatia w Kielcach, gdzie prowadzi terapię indywidualną z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi. Współpracuje z Kliniką terapii Poznawczo-Behawioralnej Uniwersytetu SWPS, gdzie prowadzi psychoterapię z pacjentami. Jest wykładownicą w Szkole Psychoterapii Poznawczo-Behawioralnej oraz na Studiach Podyplomowych „Uważność i Współczucie” na Uniwersytecie SWPS. Jest w procesie certyfikacji na Superwizora Psychoterapii Poznawczo-Behawioralnej.

Trauma relacyjna a nieufność epistemiczna. Konsekwencje dla regulacji emocjonalnej i funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży

Zaprezentowane zostaną metody i założenia wykorzystywane w pracy z dziećmi, młodzieżą z terapii ACT i CFT tzw. trzeciej fali terapii poznawczo-behawioralnej. Podczas prezentacji prelegentka skupi się zwłaszcza na teoretycznych i praktycznych różnicach pomiędzy standardowym CBT i podejściami ACT oraz CFT. Podkreślone zostaną praktyczne implikacje oraz badania dotyczące wykorzystania danego podejścia w zależności od wybranej populacji. Wykład dedykowany jest psychologom, psychoterapeutom, coachom, osobom pracującym w obszarze pomocy, pragnącym indywidualnie praktykować współczucie z elementami podejścia uważności, a także zapoznać się z możliwością wykorzystania tego podejścia w swojej pracy z klientami zmagającymi się ze stresem, depresją, uzależnieniami, traumą i innymi trudnościami.